

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי  
קובץ שלשלת האור  
שער שלישי

# לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

אגרת התשובה

(חלק יט שיחה א)



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה



**LIKKUTEI SICHOT**  
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023  
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY  
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213  
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718  
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: [dedications@kehot.com](mailto:dedications@kehot.com)

## אגרת התשובה \*

חטא א' פעמים רבות. צריך להתענות מספר הצומות לאותו חטא פעמים רבות כפי המספר אשר חטא (ומביא דוגמא) כגון המוציא זרע לבטלה שמספר הצומות המפורש בתיקוני תשובה מהאריז"ל<sup>5</sup> הן פ"ד תעניות ואם חטא בזה עשר או עשרים פעמים עד"מ צריך להתענות עשר או עשרים פעמים פ"ד, וכן לעולם".

ובהערות אאמו"ר<sup>6</sup> מבאר: "תפס הדוגמא עשר או עשרים. כי בהוצאות ז"ל. הפגם הוא במוח (כמ"ש לקמן בפ"ט<sup>7</sup>) דהיינו בחכמה, וחכמה היא אות י"ג דשם הוי' (כדלקמן פ"ד<sup>8</sup>). זהו עשר דהיינו י'. אך י' במילואו יו"ד הוא עשרים, זהו או עשרים".

וצריך ביאור: תוכן דברי אדה"ז כאן (שלפי דיעה זו "צריך להתענות. פעמים רבות כפי המספר אשר חטא") שייך לכל חטא, והחטא ד"מוציא זרע לבטלה" הובא כאן רק כדוגמא ("כגון המוציא כו"), וא"כ למאי נפק"מ כאן

א. הקביעות דיום עשרים באב\* – יום ההילולא של אאמו"ר<sup>1</sup> – היא (בכמה וכמה שנים) בשבוע שבו, ביום השבת<sup>2</sup>, מברכים את חודש אלול<sup>3</sup>, שענינו תשובה<sup>4</sup>.

נלמד אפוא את ההערה הראשונה של בעל ההילולא באגרת התשובה.

ב. באגרת התשובה ריש פרק ג מביא אדמו"ר הזקן דיעה ד"מי שחטא

(\* ביאורים בלקוטי לוי"צ על אגה"ת הביאורים נדפסו בלקו"ש חי"ט (ע' 391 ואילך). והבא לקנון בתרגום לשון קודש נדפס בלקו"ש חל"ט ע' 121 ואילך. המ"ל.

(\* נזכר בש"ס (תענית כו, א) כיום קרבן עצים דבני פחת מואב בן יהודה, (שם כת, א) בני דוד כו' בני יואב. וראה לקו"ש חי"ד ע' 1103 ואילך. ח"ט ע' 86 ואילך.

(1) להעיר שביום ההילולא דשנה זו (תשל"ט) מתחילה שנת הל"ו להסתלקותו. וראה לקו"ש אגרות ע' תיד: שהמספר ל"ו יש לו מעלה גדולה כו'.

(2) שבו עולים כל ימי השבוע, ראה אוה"ת בראשית דרושים עה"פ ויכולו.

(3) להעיר שבעשרים באב (מ' יום לפני ר"ה) הוא התחלת ההכנה לר"ה (ראה מנהגי הק"ק בית א"ל יכבץ (נדפסו בהקדמת ספר דברי שלום סימן סד. בס' יד אליהו (להרב סלאטקי, ירושלים תשכ"ג) מע' מנהגים): ביום ד' לחודש אב עושים התרת נדרים שהוא ארבעים יום קודם ר"ה, ולהעיר אשר בר"ח אלול הוא התחלת מ' ימי תשובה המסתיימים ביוה"כ – שגם הוא (יוה"כ) נקרא ר"ה (יחזקאל מ, א. ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א).

(4) ראה לקוטי מהרי"ל במקומו, ל"ת להאריז"ל ר"פ תצא עה"פ (כא, יג) ובכתה גו' ירח ימים שהוא חודש אלול. טווא"ח ר"ס תקפ"א.

(5) משנת חסידים מס' תשובה (הנזכר באגה"ת לקמן) פ"י מ"א.

(6) לקוטי לוי"צ על תניא ע' כט.

(7) צט, א – "פוגם במוח", שב"מוח" הכוונה (בעיקר) למוח החכמה. ולהעיר מהסיום באגה"ת שם: לכן תיקונו הוא דיתעסק באורייתא דמחכמה נפקא.

(8) ולכן הפגם הדוצאת ז"ל הוא בחכמה, כי הוצאת ז"ל היא טיפה ואת י' (חכמה) הוא בדוגמת טיפה (לקוטי לוי יצחק שם).

(9) צד, ב. ובכ"מ.

גם צריך להבין הוספת אדה"ז – לאחרי כתבו „ואם חטא בזה עשר או עשרים פעמים עד"מ צריך להתענות עשר או עשרים פעמים פ"ד" – „וכן לעולם" (היינו שאם חטא יותר מעשרים פעמים צריך להתענות פ"ד צומות לכל פעם) – דלכאורה, מאי קמ"ל? למה תיסק אדעתין דהא ש„צריך להתענות כו' כפי המספר אשר חטא" הוא רק עד עשרים פעמים, עד שצריך לשלול סברא זו בפירוש ע"י ההוספה „וכן לעולם"<sup>11</sup>?

ד. והנה בהערת אאמו"ר מבאר (בסוגריים) עוד דיוק באגה"ת כאן:

לקמן בהפרק<sup>12</sup> כ' אדה"ז, ד„כל בעל נפש כו' יחמיר על עצמו להשלים עכ"פ פעם א' כל ימי חייו מספר הצומות לכל עון ועון מעונות החמורים שחייבין עליהם מיתה עכ"פ ואפילו בידי שמים בלבד כגון להוצאות ז"ל פ"ד צומות פ"א בימי חייו. ויכול לדחות .. ויתענה כעשר תעניות עד"מ בחורף א", ומבאר אאמו"ר, ד„מה שנקט [גם כאן] .. כעשר תעניות" הוא לפי ש„כעשר הוא ג"כ י"י".

וגם כאן יש לדייק בדברי אדה"ז (ואאמו"ר לא עמד ע"ז) – שבביל מה הוצרך להביא דוגמא „כגון להוצאות ז"ל כו"<sup>13</sup>?

ואף שלקמן בפרק זה (צג, א) גבי „עונות החמורים כו' בידי שמים" אין שייך שינקוט הדוגמאות דספ"ב – הרי דוחק לומר, שבשביל זה נקט דוגמא זו גם בתחילת הפרק.

11 ובפרט שלאחרי „עשר או עשרים פעמים" מוסיף „עד"ו", וגם לאח"ז אומר „דומיא דקרובן חטאת שחייב להביא על כל פעם ופעם".

12 צב, סע"ב ואילך.

13 מה שנקט דוגמא זו דוקא – יש לומר,

לרמז המקום הנפגם (מוח החכמה) ע"י חטא זה?

זאת ועוד: דיוקו של אאמו"ר שאדה"ז „תפס הדוגמא עשר או עשרים", אינו בכך שהו"ל לנקוט מספר אחר [שאז ה' מקום לתריץ (בדוחק עכ"פ) דכיון שבלאה"כ הוצרך לנקוט איזה מספר לדוגמא, לכן תפס המספר שבו נרמז הפגם של חטא זה], אלא הדיוק הוא, ל"ל להביא בכלל דוגמא למספר הפעמים, ומה ה' חסר אם אדה"ז ה' סותם „צריך להתענות פ"ד על כל פעם" (מבלי להביא מספר מסויים לדוגמא).

וכיון שכן, תמוה: מדוע מוסיף אדה"ז דוגמא למספר הפעמים שחטא (שמצד עצמה היא מיותרת) אך ורק לרמז מקומו של הפגם דחטא זה שהביא לדוגמא?

ג. ע"ד דיוק הנ"ל [למה הביא אדה"ז דוגמא למספר הפעמים שחטא („עשר או עשרים"]] – יש דיוק יותר כללי בדברי אדה"ז כאן (שאאמו"ר לא עמד ע"ז): למה הוצרך להביא בכלל דוגמא מחטא מסויים? והרי דבריו „במי שחטא חטא א' פעמים רבות כו' מספר הצומות לאותו חטא כו" ברורים גם בלי דוגמא מחטא מסויים, ולמה הוסיף „כגון המוציא זרע לבטלה כו"<sup>10</sup>?

10 וגם: הענין ד„נחלקו במי שחטא חטא א' פעמים רבות" שברפ"ג, ה"ה בא בהמשך ל„מספר הצומות לכמה עונות וחטאים" שלפנ"ז (ספ"ב). וא"כ: אפילו (כאם מצד איזה טעם) צריך לדוגמא – הו"ל למנקט דוגמא מהענינים שכתב כבר לפנ"ז (כעס, סתם יינם, ביטול תפלה), ולמה נקט הדוגמא דמוציא ז"ל?

הן הטעם (ש"לפי דיעה אחת) „צריך להתענות מספר הצומות לאותו חטא . . כפי המספר אשר חטא“, והן הטעם ש„כל בעל נפש . . יחמיר על עצמו להשלים עכ"פ פעם א' כו“, כדלקמן.

ו. ויש לומר הביאור בכל הנ"ל:

בהפגם הנגרם ע"י חטא – ובמילא גם בתיקון הפגם (ע"י תשובה) – יש, ככלל, ג' ענינים:

(א) כיון שע"י כל חטא עוברים על ציווי מלך מלכי המלכים הקב"ה (שזוהי הנקודה הכללית והצד-השוה שבכל עבירות) – הרי ע"י כל עבירה (כולל – ביטול מצות עשה) פורק האדם מעליו עול מלכות שמים<sup>15</sup> והוא רשע<sup>16</sup>.

והתיקון על זה הוא ע"י „שיעזוב החוטא חטאו כו' ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד“<sup>17</sup> [ובלשון אדמו"ר הזקן<sup>18</sup>:

15) וכנ"ל (באגה"ת) פ"א, שגם כשעבר על מ"ע „מרד במלכותו ית“, וראה גם תניא ח"א פ"ל (לט, רע"א) ובכ"מ. וראה לקמן הערה 14.

16) תניא ח"א פ"א ושי"נ.

17) רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ב.

18) אגה"ת פ"א (צא, א). ומחדש בזה אדמוה"ו, שהגמר בלב צריך להיות לא רק שלא יעשה עוד פעם החטא עשה (כדמשמע מפשטות לשון הרמב"ם שם: שלא ינשחר עוד), כי אם שלא יעבור על שום מצוה (הן במ"ע הן במל"ת). ויתירה מזו: שצריך לגמור בלבו (גם) שלא למרוד במלכותו ית'. ומהמשך הענין באגה"ת שם משמע שזה מעכב ב„מצות התשובה מן התורה“.

ויש לומר הביאור בזה: ע"י עשיית חטא (גם ע"י חטא אחד) פורק ממנו עול מצות (בכלל), וזה מורה – שפרק מעליו גם עול מלכות שמים (היסוד דעול מצות – ראה מכילתא יתרו כ, ג. וראה גם ברכות יג, א). ולכן גדר התשובה היא – שיקבל עליו (מחדש) עומ"ש (שלא למרוד

גם צריך להבין: כיון שאות יו"ד שייכת לא רק למספר עשר אלא גם למספר עשרים כנ"ל – מהו הטעם (בפנימיות העינים<sup>14</sup>) שגבי „ויתענה . . בחורף א“ מביא רק מספר עשר ולא מספר עשרים?

ה. כבר נתבאר כמה פעמים אודות הערות אדמו"ר על זהר ותניא כו', שמחמת כמה טעמים (וגם מצד הצמצום בניר ודיו) נכתבו בקיצור נמרץ. וכשלוּמדים אותן בעיון הראוי, רואים, שנוסף על הדיוקים שמבאר בהערות אלו בפירושו, אפשר למצוא בהן יישוב לעוד כמה שאלות המתעוררות בהענין (ולפעמים גם שאלות במקומות אחרים).

זאת ועוד: אע"פ שרוב ההערות מתעכב (בגלוי) רק על דיוקי לשונות וכיו"ב – הנה לאחרי העיון כדבעי רואים, שבכו"כ מהם מבואר ומוסבר על ידן גם התוכן הכללי של הענין שעליו מתעכב.

וכ"ה גם בנדו"ד, דאע"פ שבגלוי מבאר רק הדיוק למה נקט אדה"ז הדוגמא ד„עשר או עשרים“ (וכעשר תעניות) – הרי ע"י הערה זו מתורצים עוד כמה דיוקים, כולל גם הדיוקים הנ"ל (סעיף ב-ג).

ועוד זאת – שבהערה זו מוסבר גם התוכן הכללי של דברי אדה"ז כאן,

שזהו לפי שב„עונות החמורים שחיבין עליהם מיתה עכ"פ ואפי' בידי שמים בלבד“, עון זה הוא מצוי יותר. והשאלה שבפנים היא למה הוצרך לדוגמא בכלל.

14) הטעם ע"ז בפשטות – י"ל לפי שעשרים תעניות בחורף א' הוא (ע"ד הרגיל) „יותר (מכפי כחור“.

מהא דמצינו שכל פעולה משפיעה גם בכללות העולם שמחוץ להאדם<sup>24</sup>.

ולכן, "מדרכי התשובה" היא לא רק שהאדם "מתרחק מן הדבר שחטא בו" אלא גם ש"משנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה"<sup>25</sup>.

ז. תורה הרי "כללות ופרטות נאמרה"<sup>26</sup>. ומזה מובן, שבכל אחד משלשת הענינים הנ"ל (סעיף ה), יש בפרטיות (דוגמת) כל שלשת הענינים.

ובנוגע לעניננו – מספר הצומות שנקבע על כל עבירה פרטית, הקשור עם הפגם הפרטי הנגרם על ידי חטא זה (הענין השני לדעיל) – הרי בפגם זה גופא יש דוגמת שלשת ענינים הנ"ל.

וביאור הדבר:

כיון שכל אברי הגוף כלולים זה מזה, הרי נמצא, שבכל אבר יש ג' ענינים: א) עצם מהותו. ב) שאר האברים כפי שהם כלולים בו. ג) כפי שאבר זה נכלל בשאר האברים<sup>27</sup>.

ומזה מובן, שהפגם שבאבר פרטי זה (הנגרם על ידי עבירה פרטית) הוא בכל ג' ענינים אלה.

ח. ויש לומר, שבנוגע להפגם בעצם מהות האבר, הרי תיכף ע"י מעשה

שיגמור בלבו בלב שלם לבל ישוב עוד לכסלה למרוד במלכותו ית' ולא יעבור עוד מצות המלך ח"ו<sup>19</sup>. שעל ידי ההחלטה והקבלה על להבא (שזוהי מהותה של תשובה<sup>19</sup>) נפקע ממנו (תיכף<sup>20</sup>) שם רשע. וזה יכול להיות אפילו ברגעא חדא<sup>21</sup>, כפסק דין הש"ס והפוסקים, שע"י הרהור תשובה מתהפך מרשע גמור לצדיק גמור<sup>22</sup>.

ב) כיון שהתמימות והשלימות של אברי הנפש תלוי' במצות – הרי ע"י ביטול מצות עשה, או עבירה על מצות לא תעשה, נעשה פגם וחסרון באבר הפרטי השייך למצוה פרטית זו.

וכדי לתקן הפגם הפרטי צריך האדם לעשות תיקוני תשובה השייכים לעבירה פרטית זו, כולל גם מספר הצומות שנקבע לעבירה זו<sup>23</sup>.

ג) היות וקלוקל באבר פרטי גורם גם (מעיון) קלוקל (זה) בכל אברי האדם, נמצא, שע"י כל עבירה נעשה פגם בכל הכחות והאברים (במכש"כ

במלכותו ית'), ואח"כ עול מצות (שלא לעבור על מצות המלך\*).

19) כלשון הרמב"ם שם: ומה היא התשובה הוא שיעזוב בו ויגמור בלבו בו (משא"כ ב"יתנחם על שעבר" כתב "וכן יתנחם בו"). וראה אגה"ת שם: מצות התשובה בו היא עזיבת החטא בלבד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 197 ואילך.

20) גם לפני שתיקן את החטא – ראה חלקת מחוקק אה"ע ס"ח סקמ"ד.

21) זח"א קכט, סע"א.

22) קדושין מט, ב. אה"ע שם סעיף לא. ובאור זרוע ברכות ס' קיב וכו' בלקו"ת (דברים א, ב): צדיק גמור.

23) לקו"ת נציבים מה, ג. ובכ"מ.

24) רמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"ד. לקו"ת במדבר ה, ריש ע"ב. ובד"ה וכל העם ש"ת ספ"ב: דלבד זאת מה שפועל ההזדככות בהדברים שה' מצות מלובשים בהם . . פועל הזדככות (גם) בכללות החומריות שבעולם.

25) רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ד.

26) ראה תניא בהקדמה (ג, ב). וראה חגיגה

ו, ב.

27) ראה סהפמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל (כח, ב) ובכ"מ. ובספמ"צ שם: בו יש זולתו . . וכן הוא כלול בזולתו.

\* ועפ"ז יומתק גם דיוק לשון אדמו"ר הזקן "מצות המלך".

— א) כפי מספר הפעמים אשר חטא, ב) די להתענות מספר הצומות פעם א', ג) ה"הכרעה המקובלת . . להתענות ג' פעמים כפי מספר הצומות דחטא זה":

בשביל תיקון הפגם שבעצם מהות האבר — מספיק מספר הצומות פעם אחת (כנגד הפעם האחת שעל ידה נפגם מהות האבר); בשביל תיקון הפגם שבשאר האברים — צריכים להתענות על כל פעם ופעם; ובשביל תיקון הפגם בהאברים כפי שהם כלולים באבר זה — צריכים להתענות ג' פעמים.

ויש לומר, שמטעם זה, הגם שאדה"ז נקט כה"הכרעה המקובלת . . להתענות ג"פ כפי מספר הצומות דחטא זה", מ"מ פסק שיש להחמיר יותר בפעם הראשונה שמתענים, מספר הצומות, מאשר בפעם שני' ושלישית [שבהן "יתענה עוד ד' פעמים . . עד אחר חצות היום בלבד . . וב' חצאי יום נחשבים לו ליום א", משא"כ בפעם הראשונה שצריך להתענות תעניות שלמות]<sup>32</sup> — כי<sup>33</sup> הפגם שבעצם מהות האבר (שתיקון פגם זה הוא ע"י מספר הצומות פעם אחת) הוא פגם חמור יותר מהפגם שבאברים הכלולים בו (שתיקונו הוא ע"י שמתענה עוד ב' פעמים).

ט. ויש לומר, שזהו אחד מהטעמים לכך שאדמו"ר הזקן מוסיף הדוגמא [בהביאו הדיעה הא', "שצריך להתענות

העבירה בפעם הראשונה, נפגם (עצם מהות) האבר לגמרי, באופן, שאח"כ שוב לא יתוסף בפגם זה<sup>28</sup> (בענין עיקרי, עכ"פ) גם אם יכשל עוד פעם בחטא זה;

הפגם בפרטי האבר (היינו בה"אברים" הכלולים בו וכיו"ב) נגמר רק בעשיית החטא בפעם הג', כפי שמביא אדמו"ר הזקן<sup>29</sup> מהזהר<sup>30</sup>, "זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא", שבפעם השלישית חודר הכתם בכל פרטי האבר (השייך לחטא זה) לגמרי.

ואילו בנוגע להפגם הנגרם בשאר אברי הגוף (היינו באבר זה כפי שהוא כלול בשאר האברים), מסתבר לומר, שבכל פעם שעושה חטא זה נתוסף בהפגם. כי מאחר שלא עבר על העבירות השייכות לאברים אלו, א"כ לא שייך שפגם זה יתפשט בהם, מסטרא דא לסטרא דא".

וזהו הביאור בג' הדיעות (שהביא אדה"ז בפרק זה) ב"מי שחטא חטא א' פעמים רבות" — כמה פעמים צריך להתענות מספר הצומות לאותו חטא (והרי אלו ואלו דברי אלקים חיים<sup>31</sup>)

28) י"ל דוגמא — טמא שחזר ונגוע באותה הטמאה עוה"פ ועוה"פ. וראה נזיר (מב, ב): ולא יחלל כו' יצא זה שהוא מחולל ועומד. הענין דאין איסור חל על איסור, ועוד. וראה אגה"ת פ"ז (צז, ב): בריבוי החטאים יכול כו'. ואכ"מ.

29) באגה"ת כאן (צב, ב).

30) ס"פ נח (עג, ב). וראה תורת לוי יצחק לסנהדרין ע' קעג, שאין סתירה לזה ממרוז"ל (יומא פו, ב) שלישית מוחליו לו רביעית כו'.

31) עירובין יג, ב. אפילו בנוגע לדעת ב"ש ש"כדאי היית לחוב כו" (ברכות י, סע"ב).

ומכש"כ בנדו"ד שגם לשאר הדיעות יש לחוש לדעת המחמירים (אגה"ת כאן — צג, א).

32) באגה"ת פ"ג (צג, א).

33) נוסף על זה שמספר הצומות פעם אחת היא לכל הדיעות.

ודבר זה, שמהותה היא נקודה (טיפה), הקשורה עם נקודת הנפש – היא הסיבה שהיא כוללת גם את כח הגוף.

יא. מזה מובן בנוגע להחטא והוצאות ז"ל, שחומר הפגם שבחטא זה הוא בכל שלשת עינים הנ"ל (סעיף ו):

מצד זה שטיפת הזרע היא (כוללת) „כח הגוף” ופועלת בכל הגוף – הרי הפגם הנגרם על ידי חטא זה בכל שאר האברים (הן כפי שהם כלולים באבר זה והן כפי שהם במקומם), חמור יותר משאר חטאים;

ומצד עצם מהותה (טיפה), הרי גם הפגם הנגרם על ידי חטא זה בעצם מהות האבר, חמור יותר משאר החטאים – כיון שהחטא פוגם (לא רק בעצם מהותו של אבר פרטי, אלא) בעצם מהותו של ענין הקשור עם נקודת הנפש.

יב. עפ"ז יש לבאר גם הטעם שאדה"ז מביא הדוגמא מהוצאת ז"ל ג' פעמים בפרק זה: א) גבי הדיעה „שצריך להתענות . . כפי המספר אשר חטא” מוסיף „כגון המוציא זרע לבטלה כו”;

ב) אצל ההכרעה המקובלת . . להתענות ג"פ מוסיף „דהיינו רנ"ב צומות על הוצאות שז"ל”;

ג) ובכתבו ש„כל בעל נפש כו' יחמיר על עצמו להשלים עכ"פ פעם א' כו” מוסיף „כגון להוצאות ז"ל פ"ד צומות פ"א כו”;

כו' כפי המספר אשר חטא”] „כגון המוציא זרע לבטלה כו”:

בנוגע לשכבת זרע כתב הרמב"ם<sup>34</sup>: „כל שתצא ביותר הגוף כלה וכחו כלה<sup>35</sup> וחיוי אובדים”. ומזה מובן, שבחטא הוצאת זרע לבטלה, בגלוי יותר כיצד (א) החטא פועל גם בשאר כל אברי הגוף<sup>36</sup>, (ב) בכל פעם נתוסף בהפגם.

ולכן מוסיף אדמו"ר הזקן „כגון המוציא זרע לבטלה כו” – כי בדוגמא זו מוסבר הטעם של דיעה זו (בנוגע לכל חטאים) שצריך להתענות מספר הצומות על כל פעם ופעם שחטא.

יוד. והנה ברמב"ם שם, לפני דבריו הנ"ל, „וכל שתצא ביותר הגוף כלה כו' וחיוי אובדים”, כתב<sup>30</sup> „שכבת זרע היא כח הגוף וחיוי כו”! זאת אומרת, דזה ששכבת זרע פועלת בכל הגוף הרי זו תוצאה ומסובב מזה שהיא „כח הגוף”.

ויש לומר, דזה ש„שכבת זרע היא כח הגוף” (שזהו מה שהיא כוללת בתוכה הכח של כל הגוף<sup>37</sup>) אינו עצם מהותה אלא רק ענין נוסף בה, ועצם מהותה היא טיפה (נקודה) שלמעלה מצורך.

ויתירה מזו: הנקודה של טיפת הזרע קשורה עם נקודת הנפש<sup>38</sup>.

34 הלכות דעות פ"ד הי"ט.

35 י"ג בלה (בב"ת).

36 וכמו שהאריך ב"ח שער הקדושה פ"א (קסו, ב). פ"ז (רד, ד). של"ה שער האותיות (צט, א).

37 ראה ר"ח שם פט"ז (ר, ד): הזרע . . יש לו חלק מכל אבר ואבר.

38 ראה המשך שמח תשמח תרנ"ז ע' 93 (סה"מ תרנ"ז ע' רסט): בהשפעת הטיפה נמשך

בזה כל עצמות העלם הנפש. ושם, שלכן יכול להיות יפה כח הבן מכח האב, עיי"ש. וראה לקו"ש ח"ח ע' 154 הערה 35.

האותיות, שהמילוי דכל אות הוא רק „כדי לפרש לזולתו”. וכפי שהובאה הדוגמא לזה מאות יו"ד, שבמחשבה (וכן בכתב) אפשר לחשוב (וכן לכתוב) האות יו"ד כשלעצמה; משא"כ כשמבטאים אות יו"ד בדיבור לזולת, צריכים להוסיף גם המילוי שלה, האותיות ו' ד'.

אעפ"כ, הרי גם המילוי (ו' ד') כלול באות י' גופא, אלא שגם כפי שהוא נכלל בהאות עצמה, כיון שאינו אלא „כדי לפרש לזולתו”, לא „נחשב מבחי' עצמות אלא רק דבר נוסף על העצמות”.

ועפ"ז מובן איך שג' האופנים – „עשר” עשרים ו„לעולם” – שייכים לג' ענינים הנ"ל: „עשר”, שהוא המספר של אות י' עצמה [שהיא כדמות טיפה<sup>40</sup>] – קשור עם הפגם (ותיקונו) בהמוח גופא; „עשרים”, המספר של אות יו"ד במילואה – עם הפגם (והתיקון) באברי הגוף כפי שהם כלולים במוח; ו„לעולם”, הפעמים שיותר מעשרים – עם הפגם (ותיקונו) בהגוף (עולם קטן<sup>41</sup>).

ועפ"ז מובן גם הטעם שגבי „ויתענה . . בחורף א"מ מביא אדה"ז רק מספר עשר, ולא עשרים: „ויתענה . . בחורף א"מ קאי בהתעניות דפ"ד צומות פעם אחת”, ולכן ה"ז שייך רק למספר עשר.

(משיחת ש"פ עקב תש"ל)

הטעם ש„צריך להתענות . . כפי המספר אשר חטא” הוא מצד הפגם הנגרם ע"י חטא זה בשאר האברים כפי שהם במקומם; הטעם „להתענות ג'פ” הוא לתקן הפגם באברים כפי שהם כלולים באבר זה (השייך לחטא זה); והטעם „להשלים עכ"פ פעם א"מ מספר הצומות תענית שלם (ולא „ב' חצאי יום”) הוא מצד החומר בהפגם הנגרם בעצם מהות האבר (כנ"ל בארוכה ס"ז) –

וג' ענינים אלו מוסברים ע"י הדוגמא הוצאת ז"ל, כיון שג' ענינים אלו מודגשים יותר בחטא זה.

יג. ע"פ כל הנ"ל יובן הטעם שבהביאו דוגמא זו גבי הדיעה „שצריך להתענות כו' כפי המספר אשר חטא”, לא כתב (סתם) „צריך להתענות פ"ד על כל פעם” (או לשון כיו"ב) אלא מפרט „עשר או עשרים כו' וכן לעולם”:

ע"י התענית „פעמים רבות כפי המספר אשר חטא” מתקנים כל שלשת הענינים שבהפגם: ע"י הצום הראשון מתקנים הפגם שבעצם מהות האבר; ע"י שמתענים עוד ב' פעמים מתקנים גם הפגם שבאברים הכלולים בו; וע"י שאר התעניות (שלאחרי ג' הפעמים הראשונות) מתקנים גם הפגם שבהאברים כפי שהם במקומם.

ולכן מפרט אדה"ז ג' האופנים: „עשר”, „עשרים” ו„לעולם” – כי ג' אופנים אלו מדגישים ג' ענינים הנ"ל, כדלקמן.

יד. מבואר בחסידות<sup>39</sup> בענין מילוי

(40) הערת אאמו"ר בלקוטי לוי יצחק לתניא שם.

(41) תנחומא פקודי ג (בתחלתו). תקו"ז תס"ט ק', ב. קא, א. ועוד.

(39) ראה בכ"ז סידור קטו, ב. קנט, ב. קצב, ב.